

พระไตรปิฎก ฉบับ สังเขปวัฒนธรรม

พระไตรปิฎก เล่มที่ ๖

สถาบันพระไตรปิฎกศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระไตรปิฎก ฉบับ สังเขปวัฒนธรรม

พระวินัยปิฎก เล่มที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

สถาบันพระไตรปิฎกศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระไตรปิฎก ฉบับ สังเขปวัฒนธรรม

จัดทำโดย : ทีมสารสนเทศ สถาบันพระไตรปิฎกศึกษา

เผยแพร่ : เมษายน ๒๕๖๕

ลิขสิทธิ์ : สถาบันพระไตรปิฎกศึกษา

พระไตรปิฎกภาษาไทย

ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ISPN : ๙๗๔-๕๗๕-๓๖๙-๖

ข้อมูลเฉพาะ

พระวินัยปิฎก เล่ม ๖ : จุลวรรค ภาค ๑

จำนวนหน้า : ๓๖๙ หน้า

ปีที่พิมพ์ : พ.ศ. ๒๕๓๙

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

จุลวรรค ภาค ๑

เนื้อหาแบ่งออกเป็น ๔ ชั้นระคะ คือ

๑. กัมมชั้นระคะ ตอนว่าด้วยนิคคกรรม
๒. ปาวิวลิกชั้นระคะ ว่าด้วยระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับปวิวล
๓. สมุจจยชั้นระคะ ว่าด้วยประมวลวิธีออกจากอาบัติสังฆาทิเสส
๔. สมถชั้นระคะ ว่าด้วยวิธีระงับอธิกรรม

อรรถกถา

สมันตปาสาทิกา, วินยสังคหฎฐกถา

ฎีกา

สารัตถทีปนี

พระวินัยปิฎก เล่ม ๖

จุฬวรรค ภาค ๑

จุฬวรรค มีเนื้อหาวาดด้วยสังฆกรรมประเภทนาคกรรม และกฐระเปียบ ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามสงฆ์ เรียกโดยรวมว่า “อภิสมาจาริกสิกขา”

จุฬวรรค แปลว่า หมวดเล็ก หมายถึงหมวดที่วาดด้วยเรื่อง เบ็ดเตล็ดนอกจากบทบัญญัติที่มาในพระปาติโมกข์ มี ๒ ภาค แบ่งออกเป็น ๑๒ ชั้นธกะ คือ

๑. จุฬวรรค ภาค ๑ แบ่งออกเป็น ๔ ชั้นธกะ คือ กัมม-ชั้นธกะ ปาวิวาสิกชั้นธกะ สมุจจยชั้นธกะ และสมถชั้นธกะ จัดเป็นพระวินัยปิฎก เล่ม ๖

๒. จุฬวรรค ภาค ๒ แบ่งออกเป็น ๘ ชั้นธกะ คือ ขุททก-วัตถุชั้นธกะ เสนาสนชั้นธกะ สังฆเภทชั้นธกะ วัตตชั้นธกะ ปาติโมกข์ฐปนชั้นธกะ ภิกขุณีชั้นธกะ ปัญจสตติกชั้นธกะ และ สัตตสตติกชั้นธกะ จัดเป็นพระวินัยปิฎก เล่ม ๗

เนื้อหาโดยย่อแห่งจูฬวรรค ภาค ๑

จูฬวรรค ภาค ๑ แบ่งออกเป็น ๔ ชั้นชกะ ได้แก่

๑. กัมมบันชกะ ว่าด้วยนิคคกรรม(การลงโทษ) มีทั้งหมด ๕ หัวข้อ

๑. ตัษษะนียกรรม กรรมอันสงฆ์พึงทำแก่งิกษุผู้จะพึงชู้ หมายถึง นิคคกรรมซึ่งสงฆ์ลงแก่งิกษุผู้ก่อความบาดหมาง ก่อความทะเลาะ ก่อความวิวาท ก่อความอื้อฉาว ก่ออธิกรณ์ในสงฆ์

๒. นิสักรรม กรรมอันสงฆ์พึงทำให้เป็นผู้ไร้ยศ ได้แก่ การถอดยศหมายถึงนิคคกรรมซึ่งสงฆ์ลงแก่งิกษุผู้โง่เขลา ไม่ฉลาด ผู้มีอาบัติมาก ต้องอาบัติกำหนดไม่ได้ ชอบอยู่คลุกคลีกับพวกคฤหัสถ์ด้วยการคลุกคลีที่ไม่สมควร

๓. ปัพพาชนียกรรม กรรมอันสงฆ์พึงทำแก่งิกษุผู้จะพึงถูกไล่ ได้แก่การขับออกจากหมู่ การไล่ออกจากวัด หมายถึงนิคคกรรมซึ่งสงฆ์ลงแก่งิกษุผู้ประทุษร้ายตระกูลคือ ประจบคฤหัสถ์ และประพฤติเลวทรามเป็นชาวแข็งแ้ง ปราภฏเป็นที่รู้กันโดยทั่วไป

๔. ปฏิสารณียกรรม กรรมอันสงฆ์พึงทำแก่งิกษุผู้จะพึงถูกสั่งให้กลับไปขอขมาคฤหัสถ์ หมายถึงถ้ามีกิกษุบางรูป

คำว่าคฤหัสถ์ผู้มีศรัทธา เป็นทายกเป็นผู้ทำงานอุปถัมภ์สงฆ์ ด้วยปัจจัย ๔ สงฆ์พึงลงโทษภิกษุนั้นโดยให้สำนักผิดแล้ว ให้กลับไปขอมาคฤหัสถ์ที่ภิกษุนั้นตำรานั้น

๕. อุกเขปนียกรรม กรรมอันสงฆ์พึงลงแก่ภิกษุผู้จะพึงยกเสีย หมายถึง นิคคกรรมซึ่งสงฆ์ลงแก่ภิกษุผู้ต้องอาบัติแล้ว ไม่ยอมรับว่าเป็นอาบัติ เพราะเหตุ ๓ ประการ คือ ๑) อุกเขปนียกรรมเพราะไม่เห็นว่าเป็นอาบัติ ๒) อุกเขปนียกรรมเพราะไม่ทำคืนอาบัติ ๓) อุกเขปนียกรรมเพราะไม่สละทิฏฐิบาป

๒. ปาริวาสกัณฑ์ ว่าด้วยระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับ ปรีวาส มีทั้งหมด ๕ หัวข้อ คือ

๑. ปาริวาสกัณฑ์ ว่าด้วยวัตรของภิกษุผู้อยู่ปรีวาส
๒. มุลาปปฏิกัสนารหัตตะ ว่าด้วยวัตรของภิกษุผู้ควรแก่การชักเข้าหาอาบัติเดิม
๓. มานัตตารหัตตะ ว่าด้วยวัตรของภิกษุผู้ควรแก่มานัต
๔. มานัตตจาริกวัตตะ ว่าด้วยวัตรของภิกษุผู้ประพฤติมานัต
๕. อัพภานารหัตตะ ว่าด้วยวัตรของภิกษุผู้ควรแก่อัพภาน

๓. สมุจจยัณธกะ ว่าด้วยการประมวลวิธีการออกจากอาบัติสังฆาทิเสส มีทั้งหมด ๑๑ หัวข้อ คือ

๑. สุกกวิสัณฐิ ว่าด้วยวิธีการออกจากอาบัติที่ต้องเพราะทำน้ำอสุจิให้เคลื่อน

๒. ปริวาส ว่าด้วยการอยู่ชุดใช้

๓. จัดดาฬีสกะ ว่าด้วยกรณีตัวอย่าง ๔๐ กรณี

๔. จัตติงสกะ ว่าด้วยกรณีตัวอย่าง ๓๖ กรณี

๕. มานัตตสตะ ว่าด้วยกรณีตัวอย่างการให้มานัต ๑๐๐ กรณี

๖. สมุลาทยสโมธานปริวาสจตุสตะ ว่าด้วยสโมธานปริวาสกับการชักเข้าหาอาบัติเดิม ๔๐๐ กรณี

๗. ปริมาณาทิวารอัญญกะ ว่าด้วยวาระอาบัติมีจำนวนนับได้เป็นต้น ๘ กรณี

๘. เทวภิกขุวารเอกาทสกะ ว่าด้วยวาระการให้มานัตแก่ภิกษุ ๒ รูป ๑๑ กรณี

๙. มุลาทยอวิสุทธินวกะ ว่าด้วยความไม่หมดจดจากอาบัติเดิม ๙ กรณี

๑๐. มุลาทยวิสุทธินวกะ ว่าด้วยความหมดจดจากอาบัติ

เดิม ๙ กรณี

๑๑. ตติยนวกะ ว่าด้วยความหมดจดจากอาบัติโดย
ขั้นตอนที่ ๓ รวม ๙ กรณี

๔. สมถันธกะ ว่าด้วยวิธีระงับอธิกรณ์ มีทั้งหมด ๙ หัวข้อ คือ

๑. สัมมุขาวินัย ว่าด้วยระงับอธิกรณ์ในที่พร้อมหน้า
๒. สติวินัย ว่าด้วยระงับอธิกรณ์โดยประกาศสมมติ
ให้ว่า เป็นผู้มีสติสมบูรณ์
๓. อมูพหวินัย ว่าด้วยระงับอธิกรณ์โดยยกประโยชน์ให้
ว่า ต้องอาบัติในขณะเป็นบ้า
๔. ปฎิญาตกธณะ ว่าด้วยระงับอธิกรณ์ตามคำรับของ
จำเลย
๕. เภฏยยลิกา ว่าด้วยระงับอธิกรณ์ตามเสียงข้างมาก
๖. ตัสสปาปิยลิกา ว่าด้วยระงับอธิกรณ์โดยการลงโทษ
แก่ผู้ ทำผิด
๗. ตินวัตถการกะ ว่าด้วยระงับอธิกรณ์โดยการประนี-
ประนอม

๘. อธิกรณะ ว่าด้วยอธิกรณ์ ๔ อย่าง

๙. อธิกรณ์อุปสมนสมณะ ว่าด้วยความสงบระงับอธิกรณ์

พระวินัยปิฎก เล่มที่ ๖

จุลวรรค ภาค ๑

จบ